

Το τριετές Μνημόσυνο του Μακαριστού Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κυρού Κοσμά

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Την μνήμη του Μακαριστού Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κυρού Κοσμά τίμησε η Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας το διήμερο 3 και 4 Ιανουαρίου 2025, με αφορμή την συμπλήρωση τριών ετών από της προς Κύριον εκδημίας του.

Το απόγευμα της Παρασκευής 3ης Ιανουαρίου στην **Ιερά Μονή Εισοδίων της Θεοτόκου Μυρτιάς Τριχωνίδος**, όπου βρίσκεται ο τάφος του Μακαριστού Επισκόπου, τελέσθηκε Αρχιερατικό **Τρισάγιο** επί του τάφου, από τον Σεβασμιώτατο **Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνό**, συμπροσευχομένων του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνατίου και του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καρπενησίου κ. Γεωργίου.

Στη συνέχεια, στο Καθολικό της Ιεράς Μονής τελέσθηκε η **Ακολουθία του Εσπερινού**, χοροστατούντος του Σεβασμιώτατου Μητροπολίτου **Καρπενησίου** και συγχοροστατούντων των προαναφερθέντων Αγίων Αρχιερέων και του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου **Θηβών**, Λεβαδείας και Αυλίδος κ. Γεωργίου. Τους της Ιεράς

Το Σάββατο 4 Ιανουαρίου στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Αγρινίου τελέσθηκε η Ακολουθία του Όρθρου και η **πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία**, προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου **Ναυπάκτου** και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου και συλλειτουργούντων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών **Δημητριάδος** και Αλμυρού κ. Ιγνατίου, ο οποίος χοροστάτησε στην Ακολουθία του Όρθρου, **Πειραιώς** και Φαλήρου κ. Σεραφείμ, **Λευκάδος** και Ιθάκης κ. Θεοφίλου, **Θηβών**, Λεβαδείας και Αυλίδος κ. Γεωργίου, **Άρτης** κ. Καλλινίκου, **Νικοπόλεως** και Πρεβέζης κ. Χρυσοστόμου, **Κεφαλληνίας** κ. Δημητρίου, **Μαντινείας** και **Κορινθίας** κ.

Τον θείο λόγο κήρυξε εμπνευσμένα ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμ. Ιωσήφ Ζωγράφος, Γενικός Αρχιερατικός Επίτροπος της Ιεράς Μητροπόλεως.

Ομιλία του Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Πριν την απόλυση της Θείας Λειτουργίας ο Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός ευχαρίστησε τους Αγίους Αρχιερείς, τον Ιερό Κλήρο, τους Άρχοντες και τον λαό του Θεού για την συμμετοχή τους στην Θεία Λειτουργία και για την τιμή που αποδίδουν στον Μακαριστό Προκάτοχό του, Μητροπολίτη Κοσμά, λέγοντας τα εξής:

«Τη 4η του μηνός Ιανουαρίου μνήμην επιτελούμεν Κοσμά Αρχιερέως, Επισκόπου γενομένου Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Μνήμη εκκλησιαστικού ανδρός εγνωσμένης αγίας βιοτής και πολιτείας. Μνήμη πνευματικού ηγέτου πεποικιλμένου με

χαρίσματα μοναδικά• το της ταπεινώσεως πρώτο, το της συνέσεως δεύτερο, το της απλότητος τρίτο, το της ανεξικακίας τέταρτο. Μνήμη καλού και αγαθού Ποιμένου, ο οποίος αγάπησε εξ' όλης της καρδιάς, της ψυχής και της διανοίας του το ποίμνιό του και αγαπήθηκε υπ' αυτού.

Αυτή την μνήμη του καλού συνεπισκόπου, του αδερφού, του επιστηθίου φίλου και συνοδοιπόρου προσήλθαν να τιμήσουν σήμερα εκλεκτοί, φωτισμένοι και διακεκριμένοι Ιεράρχες της Ελλαδικής Εκκλησίας, με προεξάρχοντα της λατρευτικής μας συνάξεως, τον Αντιπρόεδρο της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεο. Προσήλθαν όλοι για να εκφράσουν την αγάπη και τον σεβασμό τους στον Επίσκοπο, με τον οποίο συνεργάστηκαν, συνιερούργησαν και συναγωνίστηκαν και τώρα πλέον εκείνος τους μνημονεύει από το Επουράνιο Θυσιαστήριο και αυτοί τον ενθυμούνται στην Αγία Προσκομιδή, προσευχόμενοι για την ανάπαυση της ψυχής του.

Την μνήμη του σώφρονος και αγωνιστού Επισκόπου ήρθαν να τιμήσουν με την συμπροσευχητική τους παρουσία 18 κληρικοί εκ των 70, τους οποίους ο Μακαριστός εισήγαγε στην Αγία Ιερωσύνη, με προεξάρχοντα τον προσφέροντα λόγο επικοδομητικό, Αρχιμ. Ιωσήφ Ζωγράφο, Γενικό Αρχιερατικό Επίτροπο.

Την μνήμη του Ποιμενάρχου τους ήρθαν να τιμήσουν και οι κληρικοί, που έλαβαν τη χάρη της ιερωσύνης από τα τίμια χέρια του Μακαριστού μεγάλου Αρχιερέως κυρού Θεοκλήτου, με προεξάρχοντα τον Πρωτοσύγκελλο, Αρχιμ. Θεόκλητο Ράπτη. Όλοι ανεξαιρέτως οι κληρικοί της Ιεράς Μητροπόλεως συνάντησαν στο πρόσωπο του μακαριστού Προκατόχου μας, τον αληθινό πατέρα, ο οποίος τους δίδασκε με το παράδειγμα του.

Την μνήμη αυτού του μεγάλου εκκλησιαστικού ανδρός ήρθαν να τιμήσουν τα τάγματα των μοναχών και των μοναζουσών της τοπικής μας Εκκλησίας, διότι ο Προκάτοχός μας αγάπησε τον μοναχισμό, αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή του στο Χριστό και στην Εκκλησία και υπήρξε ο ίδιος υπόδειγμα μοναχού.

Τον μεγάλο αυτό εκκλησιαστικό ηγέτη, που μέσα στην ψυχή του υπήρχε η φλόγα της πίστης προς τον Θεό αλλά και η φλόγα της αγάπης προς την πατρίδα, ήρθαν να τιμήσουν όλοι ανεξαιρέτως οι άρχοντες του τόπου μας, με προεξάρχοντα τον εντιμότατο κ. Δήμαρχο της πόλης του Αγρινίου Γεώργιο Παπαναστασίου, ο οποίος είχε και την πρωτοβουλία για να φιλοτεχνηθεί η προτομή του μακαριστού Προκατόχου μας και το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλεως περιέβαλε με την ομόφωνη απόφασή του, την πρωτοβουλία αυτή. Όλοι ανεξαιρέτως διέκριναν στο πρόσωπο του μακαριστού Προκατόχου μας, τον μεγάλο εκκλησιαστικό ηγέτη και μπροστάρη σε αγώνες πνευματικούς, συνεργάστηκαν μαζί του, ωφελήθηκαν από εκείνον και παρέλαβαν από τα χέρια του την παρακαταθήκη της αγάπης, την οποία διατηρούν μέχρι και σήμερα, διακονώντας ο καθένας από τη δική του θέση και σκοπιά τον ευλογημένο αυτό λαό.

Τον γνήσιο εκκλησιαστικό άνδρα, τον πεφωτισμένο Ιεράρχη, τον ακαταπόνητο εργάτη του Ευαγγελίου ήρθαν να τιμήσουν σήμερα και τα πλήθη των πιστών, τα οποία κατέκλεισαν τούτο τον περικαλλή και καλλιμάρμαρο Ιερό Ναό. Οι γηραιότεροι τον συνάντησαν ως συνοδοιπόρο σε πνευματικές οδοιπορίες, ακούμπησαν στο ιερό του πετραχήλι τους πόνους, τους καημούς, τις πτώσεις τους. Οι νεότεροι ωφελήθηκαν από την πατρική του παρουσία και όλοι ανεξαιρέτως σήμερα, άνδρες και γυναίκες, νέοι και ηλικιωμένοι μέσα στην ψυχή και στην καρδιά τους διατηρούν άσβεστα τα συναισθήματα της ειλικρινούς αφοσιώσεως προς το πρόσωπό του.

Αυτόν τον βαθύ γνώστη της βυζαντινής μουσικής, τον λάτρη της τέχνης του Δαμασκηνού, ήρθαν να τιμήσουν οι χοροί των ιεροψαλτών, που κόσμησαν τα δύο αναλόγια αυτού του Μητροπολιτικού Ναού. Μαζί του συνέψαλλαν, συλλειτουργήσαν και απόλαυσαν μεγάλες και κορυφαίες στιγμές πνευματικής και λατρευτικής

μυσταγωγίας και πανδαισίας».

Ολοκληρώνοντας ο Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός ανέφερε: «Αγαπητοί μου αδελφοί, σήμερα μνήμην επιτελούμεν Κοσμά Αρχιερέως, Μητροπολίτου και Επισκόπου Αιτωλίας και Ακαρνανίας και δίνουμε την υπόσχεση και πρώτος από όλους σας εγώ, ο διάδοχός του, ότι θα διατηρήσουμε αναλλοίωτη μέσα στην ψυχή και στην καρδιά μας τη μνήμη άλλα και την ευγνωμοσύνη μας για το ευλογημένο και άγιο πέρασμά του από τα αγιασμένα και ποτισμένα από το αίμα ηρώων και το δάκρυ μαρτύρων και αγίων χώματα της Αιτωλοακαρνανίας. Θα ακολουθήσουμε τον δικό του βηματισμό, θα μας εμπνέει πάντοτε η ταπείνωση, η σύνεση και η πραότητα του. Θα μας καθοδηγεί πάντοτε το ανεξίκακο και η συγχωρητικότητά του. Και θα είμαστε βέβαιοι, ότι εκείνος ευφραίνεται στον παράδεισο μετά των Αγίων και της Υπεραγίας Θεοτόκου, την οποία εξαιρέτως αγάπησε. Οι δικές του ευχές στον Θρόνο της Μεγαλωσύνης του Θεού θα μετουσιώνονται σε πρεσβεία και μεσιτεία για όλους εμάς. Η προσευχή του θα μας σκέπει πάντα και η εμπνευσμένη μορφή του θα μας καθοδηγεί μέχρις ότου ολοκληρώσουμε την επίγεια διαδρομή μας».

Ακολούθησε η **τέλεση του Αρχιερατικού Μνημοσύνου υπέρ Αναπαύσεως του μακαριστού Μητροπολίτου** και στη συνέχεια, στον προαύλιο χώρο, έμπροσθεν του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού πραγματοποιήθηκαν τα **Αποκαλυπτήρια της Προτομής του Μακαριστού Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κυρού Κοσμά**, την οποία φιλοτέχνησε ο Γλύπτης κ. Ευάγγελος Τύμπας με δαπάνη του Δήμου Αγρινίου.

Διαβάστε αναλυτικά: [Αγρίνιο: Αποκαλυπτήρια προτομής του μακαριστού Μητροπολίτη Κοσμά \(ΦΩΤΟ+ΒΙΝΤΕΟ\)](#)

Αρχικά, μίλησε ο Δήμαρχος Αγρινίου κ. Γεώργιος Παπαναστασίου, ο οποίος αναφέρθηκε στην ζωή και την προσφορά του τιμωμένου Ιεράρχου τόσο κατά τα έτη της Ποιμαντορίας του, όσο και κατά την ιεροκηρυκτική του διακονία στην Ιερά Μητρόπολη.

Ακολούθως ο κ. Δήμαρχος μαζί με τον Μητροπολίτη Αιτωλίας και Ακαρνανίας αποκάλυψαν την Προτομή, σκορπώντας συγκίνηση στο πλήθος των ανθρώπων που είχαν κατακλύσει τον χώρο.

Τελέσθηκε **επιμνημόσυνη δέηση**, αποδόθηκαν οι πρέπουσες τιμές από την Φιλαρμονική του Δήμου Αγρινίου και η τελετή ολοκληρώθηκε με την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου.

Μεταξύ του πλήθους των πιστών που συμμετείχαν στην Θεία Λειτουργία και στο Ιερό Μνημόσυνο ήταν Κληρικοί, Μοναχοί και Μοναχές, οι Βουλευτές Αιτωλοακαρνανίας κ. Θανάσης Παπαθανάσης, κ. Μίλτος Ζαμπάρας και κα Χριστίνα Σταρακά, ο Δήμαρχος Αγρινίου κ. Γεώργιος Παπαναστασίου, ο εκπρόσωπος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου κ. Χρήστος Παΐσιος, ο Δήμαρχος Θέρμου κ. Σπυρίδων Κωνσταντάρας, ο Δήμαρχος Ακτίου – Βόνιτσας κ. Αθανάσιος Κασόλας, ο Ανώτερος Διοικητής Φρουράς Μεσολογγίου, ο εκπρόσωπος της Αστυνομικής Διευθύνσεως Ακαρνανίας, ο Διοικητής Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Νομού Αιτωλοακαρνανίας, Πολιτευτές, Αντιδήμαρχοι, ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αιτωλοακαρνανίας, ο Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Αγρινίου, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Πολυτέκνων Αγρινίου και Περιχώρων, εκπρόσωποι τοπικών Συλλόγων, Αρχών και Φορέων.

Η ομιλία του του Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου, Αρχιμ. Ιωσήφ Ζωγράφου:

«Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἄρτι· ναί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν».[\[1\]](#)

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Αρχιερεῖς,

Ευλαβέστατοι Πρεσβύτεροι και Διάκονοι,

Οσιώτατοι Μοναχοί και Μοναχές,

Εντιμότατοι Άρχοντες,

Λαέ του Κυρίου αγαπημένε,

Ο Άγιος, Ευαγγελιστής Ιωάννης, ο Θεολόγος, αναφέρει στο βιβλίο της Αποκαλύψεως ότι είναι μακάριοι όσοι πεθαίνουν με αναλλοίωτη την πίστη τους και με διαρκή την κοινωνία τους προς τον Χριστό. Τα πρόσωπα αυτά αναπαύονται μεν από τους κόπους τους αλλά τα ενάρετα έργα τους επί της γης, τούς συνοδεύουν σαν θησαυρός στην άλλη ζωή, ως απόδειξη της πίστεώς τους και ως συνήγορός τους ενώπιον του δικαίου Θεού. Σε αυτήν την χορεία των μακαρίων βρίσκεται και ο αείμνηστος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κυρὸς Κοσμάς, του οποίου το ιερὸν μνημόσυον επιτελούμε επί τη συμπληρώσει τριῶν ετών ἀπὸ την εἰς Κύριον ἐκδημίαν του.

Ο μακαριστὸς Επίσκοπος Κοσμάς διακόνησε, ιεροπρεπῶς, ἐπὶ δεκαεπτὰ ἔτη την Ἱερά μας Μητρόπολη, αφήνοντας ανεξίτηλο το στίγμα του στην Τοπική μας Εκκλησία, σε τέτοιον βαθμὸ μάλιστα, ὥστε το χριστεπώνυμο πλήρωμα της Ἱεράς μας Μητροπόλεως να διατηρεῖ, ἀκόμα, ἀναλλοίωτα και ἀσβεστα τα ἀγαπητικά του αἰσθήματα για τον αοίδιμο ποιμενάρχη μας.

Υπήρξε, κατὰ κοινὴ ομολογία, μία μεγάλη, φωτεινὴ και ἀσυνήθους πνευματικῆς ἀκτινοβολίας ἐκκλησιαστικὴ προσωπικότητα, ο οποίος με την πατρικὴ μειλίχια μορφή του, την πραότητα του χαρακτήρα του και την ἀπαράμιλλη ταπεινοφροσύνη του, κατέστη ὑπόδειγμα ποιμενάρχου, ο οποίος διαρκῶς και ἀδιαλείπτως φρόντιζε για την σωτηρία του λαοῦ της μητροπολιτικῆς του περιφερείας.

Ο ἐκδημήσας μακαριστὸς Ἱεράρχης ἀναδείχθηκε και ἀποδείχθηκε ἐμπράκτως, ἀκραιφνῆς ὀρθόδοξος, υπερασπιζόμενος και μαχόμενος ὑπὲρ των ευγενῶν και δικαίων ιδεωδῶν της ὀρθοδόξου πίστεως και της πατρίδος. Υπήρξε ἱεράρχης πιστός, φιλάγαθος, σῶφρων, δίκαιος, ἐγκρατής, ἀπλούς, κόσμιος, διδακτικός ἀλλὰ πάνω ἀπὸ ὅλα, υπήρξε ταπεινὸς τη καρδία.[\[2\]](#) Ἡ μεγίστη των ἀρετῶν, ταπεινοφροσύνη, υπήρξε το κύριο χαρακτηριστικὸ της Ἀρχιερατικῆς του διακονίας.

Θα ἤθελα ὁμως, στο σημεῖο αὐτό, να ἀπαντήσω, ἐκτενέστερα, σε ἓνα ἐρώτημα: **« Για ποιο λόγο, ἀραγε, ο μακαριστὸς κυρὸς Κοσμάς, υπήρξε τόσο ἀγαπητὸς και λαοφιλὴς ποιμενάρχης στο εὐσεβὲς πλήρωμα της Τοπικῆς μας Εκκλησίας και ὄχι μόνο σε αὐτό. Ποια ἦταν τα χαρακτηριστικὰ της προσωπικότητός του, που τον κατέστησαν τόσο ἀποδεκτό;».**

Ο αοίδιμος ποιμενάρχης μας υπήρξε, στα λόγια και στα έργα, πνευματικὸς πατέρας ὅλων μας. Λειτουργοῦσε, κυρίως, με αὐτὴν του τὴν ιδιότητα καὶ ἄφηνε κατὰ μέρους τὴν ἐπισκοπικὴ του ἐξουσία. Θεωροῦσε πρῶτιστο καὶ κύριο χρέος του τὴν διαποίμανση τοῦ λαοῦ τῆς Μητροπόλεώς του. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολή, δὲν εἶναι εὐκόλη! Ἀντιθέτως, σύμφωνα με τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο εἶναι υψηλὴ καὶ δύσκολη, γιατί ἀποσκοπεῖ στὴν πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου. **« Τῷ ὄντι, γάρ, αὕτη μοὶ φαίνεται, τέχνη τίς εἶναι τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν, ἄνθρωπον ἄγειν...».**[\[3\]](#)

Για τὴν διακονία αὐτή, ὁ μακαριστὸς κυρὸς Κοσμάς εἶχε διέλθει ἀπὸ πολυετὲς στάδιο μαθητείας, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος **«ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις;»** καὶ διέθετε τὰ ἀπαραίτητα πνευματικὰ προσόντα, καθὼς ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία μίας τέτοιας υψηλῆς ἀποστολῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ ἢ μὴ αὐτῶν. Σὲ αὐτὴν τὴν μαθητεία συνέβαλε καὶ ἡ μακρὰ συναναστροφὴ τοῦ Γέροντος με σύγχρονους Ἀγίους, ὅπως με τὸν Ἅγιο Ιάκωβο τὸν Τσαλίκη καὶ τὸν Ἅγιο Πάϊσιο τὸν Ἀγιορείτη.

Ποιες ἦταν αὐτές οἱ πνευματικὲς ἀρετές τοῦ μακαριστοῦ ποιμεναρχοῦ μας;
[\[4\]](#)

Κατ' ἀρχάς, ἡ ἀγία ταπείνωσις. Ἡ μεγίστη αὐτὴ ἀρετὴ ἀποτελεῖ προϋπόθεση ἀλλὰ καὶ τὸ θεμέλιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ὁ κυρὸς Κοσμάς παραμένει στὴν μνήμη ὅλων μας, ὡς **«ὁ ταπεινὸς ἱεράρχης»**. Πολλὲς φορές, υπήρξα ἐγώ, ὁ ἴδιος, μάρτυρας σὲ περιστατικά, ὅπου ὁ μακαριστὸς Γέροντας συμπεριφερόταν με υποδειγματικὴ ταπείνωση ἀπέναντι σὲ προκλήσεις, στὶς οποίες, ἀν ἦταν ἄλλοι στὴν θέση του, θὰ οργίζονταν. Εκείνος ὁμως, σταθερὰ καὶ ἀκλόνητα, υπέμενε τὶς προσβολὰς καὶ τὶς εἰρωνεῖες, δίνοντας με τὸν τρόπο αὐτὸν τὸ καλὸ παράδειγμα τοῦ πατρός, ποὺ ἀγαπᾷ ἀπεριόριστα καὶ ἐμπρακτὰ τὰ τέκνα του, ἀκόμα καὶ τὰ ἀπολωλότα. Διότι ὅποιος ἐμφορεῖται ἀπὸ ταπείνωση εἶναι ἥπιος καὶ προσηνής, σύμφωνα με τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει σχετικὰ: **«Ὅποιος τὴν ἐνυμφεύθει (τὴν ταπείνωση) εἶναι ἥπιος, προσηνής, εὐκατάνυκτος, ἐσπλαγχνικὸς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον».**[\[5\]](#) Ὁ Γέροντας πάντοτε μας δίδασκε, ὅτι μέσω τῆς ταπεινώσεως ὁ ἄνθρωπος θεραπεύεται, ἀγιάζεται καὶ ἐλκύει τὴν θεία Χάρι.

Χαρακτηριστικὸ τῆς προσωπικότητός του ἦταν καὶ ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀνυπόκριτος ἀγάπη του, πρὸς ὅλους, κυρίως πρὸς τοὺς νέους καὶ τὶς νέες. Ανακαίνισε γιὰ αὐτοὺς τὶς κατασκηνωτικὲς ἐγκαταστάσεις τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως στὴν Ρίζα Ναυπακτίας, οργάνωσε κατηχητικὲς ομάδες, ἐνίσχυσε οἰκονομικὰ πολλὰ φτωχὰ παιδιὰ νὰ σπουδᾶσουν καὶ ἄλλους νὰ οδηγηθοῦν με καθαρὴ τὴν καρδιὰ στο ἀξίωμα

της ιεροσύνης. Επίσης, στήριξε πολλούς νέους και νέες να διατηρήσουν τα χρηστά ήθη, να καλλιεργήσουν έναν ευσεβή χαρακτήρα προς την Εκκλησία και προς την κοινωνία. Αλλά και προς τους μεγαλύτερους υπήρξε στήριγμα, δίνοντας συμβουλές σύμφωνες με το πνεύμα του Ευαγγελίου, ώστε να παραμένουν συνετοί, ταπεινοί και ενάρετοι. Πατρική φιγούρα, γεμάτη αγάπη και υπομονή, υπήρξε και για τους Ιερείς του. Τους δίδασκε με το ίδιο το παράδειγμά του, ώστε να τους εξαναγκάζει σε μίμηση αυτού, να είναι ευλαβείς, ορθοί και ακλόνητοι διακονητές του δόγματος, να αγαπούν την απλότητα και την ησυχία, την άσκηση, να αποφεύγουν τις προκλήσεις, να μελετούν αδιαλείπτως τις Γραφές και πολλά άλλα.

[6]

Ένα βασικὸ γνῶρισμα του αοιδίμου πατρὸς ἦταν ἡ αδιάλειπτη προσευχή για ὅλους, γιατί **«ὁ γνησίως τὸν Θεὸν ἀγαπῶν, οὗτος καὶ ἀπερισπάστως πάντως προσεύχεται»**, μας διδάσκει ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ομολογητής.[7] Ἡ αδιάλειπτη προσευχή κατεδείκνυε τὴν ἀγάπη του καὶ τὸ διαρκὲς ενδιαφέρον του γιὰ τὴν σωτηρία του ποιμνίου του. Τὴν ἀγωνία γιὰ τὴν σωτηρία του πληρώματος τῆς Μητροπόλεώς του, τὴν γνῶριζε καὶ τὴν μαρτυροῦσε ὁ μακαριστὸς Ἀγιορείτης Μοναχὸς Μωϋσῆς, με τὸν ὁποῖο ὁ Γέροντας συζητοῦσε πολλὲς φορὲς μαζί του γιὰ ζητήματα τῆς Μητροπόλεως.

Ὁ αείμνηστος Κοσμάς διέθετε, ἐπίσης, θυσιαστικὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖο περιγράφει πολὺ ὁμορφα ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: **«Οὗτος ὁρος πάσης πνευματικῆς προστασίας, πανταχοῦ τό καθ’ ἑαυτὸν παρορᾷν πρὸς τό τῶν ἄλλων συμφέρον»**.[8]

Ἦταν πάντοτε ἑτοιμὸς νὰ ἀφιερῶσει ὅλες του τὶς δυνάμεις στὰ παιδιὰ του, ὅπως ὀνόμαζε τὰ μέλη του ποιμνίου του. Ἦταν πρόθυμος νὰ ἀναλάβει τὴν εὐθύνη τῆς σωτηρίας τῶν μελῶν τῆς Μητροπόλεώς του καὶ ὄχι μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ κάθε ἀνθρώπου που ἀπευθυνόταν σὲ ἐκεῖνον. Ἐτσι, συνδεόταν μαζί τους καὶ στὰ καλὰ καὶ στὰ ἄσχημα. Ἰδιοποιούταν τὶς πίκρες τους, τὶς ἀγωνίες τους ἀλλὰ καὶ τὶς χαρὲς τους. Ἀποδεχόταν τὴν κάθε προσωπικότητα, ὡς κάτι ξεχωριστὸ καὶ δὲν κατέκρινε τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες. Συμπεριφερόταν με διάκριση καὶ ἀνάλογα με τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες καὶ ἀντοχὲς τοῦ ατόμου, ἐφαρμόζοντας τὶς νουθεσίες τοῦ Ἀγίου Μαξίμου τοῦ Ομολογητοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει: **«Ἡ τελειωμένη ἀγάπη δὲν κάνει διάκρισι καὶ δὲν ξεχωρίζει τοὺς ἀνθρώπους, που ὅλοι τοὺς ἔχουν τὴν ἴδια φύσι, ἀνάλογα πρὸς τὶς διαφορετικὲς γνώμες που ὁ καθένας τοὺς εκπροσωπεῖ, ἀλλὰ ἔχουσα πάντα κατὰ νοὺν αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἴδια φύσι ὅλων, ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀγαπᾷ ἐξ ἰσού»**.[9]

Ἀπέφευγε, λοιπόν, νὰ στενοχωρεῖ καὶ πάντοτε με διακριτικότητα καὶ εὐγένεια ἔδινε τὶς πατρικὲς του νουθεσίες, προσαρμοσμένες στὴν ἐκάστοτε

προσωπικότητα. Η πνευματική όραση του μακαριστού Ιεράρχη ήταν σε τέτοιον βαθμό οξυμένη, που διέκρινε εύκολα την πνευματική κατάσταση των ανθρώπων, έτσι μπορούσε να συστήσει την κατάλληλη θεραπεία, ως πνευματικός ιατρός, για ίαση των παθών.

Θα αναρωτηθεί κανείς, πως γίνεται ένας άνθρωπος να διαθέτει τόσο πλούσιο πνευματικό οπλοστάσιο. Πολύ εύκολα, είναι η απάντηση, γιατί ο μακαριστός Μητροπολίτης μας είχε ως πρότυπο Τον Κύριό μας Ιησού Χριστό και μιμούνταν Αυτὸν πάντοτε, με προσωπικὸ αγώνα και αυτοθυσία. Μιμούνταν την αγάπη του Χριστού, προς κάθε εκπεσόντα αδελφὸ και δεν διέκρινε κανέναν ἀπὸ αὐτὴν την αγάπη. Για όλους ήταν γεμάτη ἡ τράπεζα, για όλους εἶχε ανοιχτὴ την πατρική του αγκαλιά, για όλους μεριμνούσε και φρόντιζε, ἀκόμα και για ὅσους κατὰ καιροὺς τον πίκραναν, τον ἀγνόησαν ἢ τον εγκατέλειψαν και τον πρόδωσαν, ως ἄλλος Πέτρος κατὰ την σύλληψη του Κυρίου, σε καιροὺς δύσκολους και σε στιγμὲς κρίσιμες για τον αοίδιμο Γέροντα. Εκείνος, ὁμως, δεν λειτούργησε με μνησικακία και εκδικητικότητα. Αντιθέτως, ἔδειξε κατανόηση και ἀνθρωπιά. Συγχώρησε, ὅπως ο Χριστὸς ἐπάνω στον Σταυρό, ὅλους ὅσοι ἀδιαφόρησαν για εκείνον, για τους οποίους υπῆρξε ο μεγαλύτερος ευεργέτης, ἀφού προσευχόταν διαρκῶς για την μετάνοιά τους. Πολλὲς φορές μου εἶχε πει, ὅτι αὐτοὶ ἦταν οἱ πρῶτοι τους οποίους μνημόνευε στην προσκομιδῇ, σε κάθε Θεία Λειτουργία! Το συγκλονιστικὸ αὐτὸ παράδειγμα ἀπὸ την βιοτὴ του μακαριστοῦ Ιεράρχου μας, καταδεικνύει το μέτρο της γνησίας πατρικῆς αγάπης, ἡ οποία θα πρέπει να εἶναι ἡ κυριότερη ἀρετὴ του Επισκόπου.

Προς ἐπίρρωσιν των ἀνωτέρω, θα ἀναφέρω ἓνα περιστατικὸ που συνέβη πριν πολλὰ χρόνια στο Ἅγιον Ὅρος και το διηγείται ο Καθηγητὴς της Θεολογικῆς Σχολῆς του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Καλλιακμάνης, ο οποίος ἦταν ἀπὸ τους προσκυνητές.

Κάποιοι νέοι ἀπὸ τον Νομό μας, στα τέλη της δεκαετίας του '70, ἐπισκέφθηκαν, ὄντας φοιτητές, το Ἅγιον Ὅρος. Εκεί συνάντησαν και τον Ἅγιο Πάϊσιο, στην καλύβη του. Ο Γέροντας τους δέχθηκε ἐγκάρδια, τους κέρασε λουκούμια και τους ρώτησε:

-Απὸ που εἴστε, καλὰ μου παιδιά;

-Απὸ την Αιτωλοακαρνανία, ἀπάντησαν.

-Α, εσεῖς, ἐκεῖ στην περιοχή σας, ἔχετε ἓναν ευλογημένο ιερομόναχο, τον π. Κοσμά, τον ξέρετε;

Εκείνοι, μετὰ την πρώτη έκπληξη, απάντησαν:

-Τον γνωρίζουμε, Γέροντα, από τις κατασκηνώσεις της Ρίζας.

-Ε, τότε, δεν έχω να σας πω πολλά πράγματα, είπε απευθυνόμενος προς τους δύο φοιτητές ο Γέροντας. Πιστεύω, ότι αρκεί η μαθητεία σας στον άνθρωπο αυτό του Θεού και κυρίως να προσέχετε, όχι μόνο τι σας λέει αλλά και πως ζει.

Όλα τα ανωτέρω, μαρτυρίες προσωπικές και μαρτυρίες άλλων προσώπων, απαντούν στο ερώτημα που θέσαμε εξ αρχής για την λαοφιλία του μακαριστού Ποιμενάρχου, κυρού Κοσμά. Αγωνίστηκε το καλὸν αγώνα της πίστεως, διήγε ήρεμο και ήσυχο βίο, με ευσέβεια και σεμνότητα. Κατάφερε με την ὄντως εν Χριστῷ ζωὴ να κερδίσει τις καρδιές των ποιμενομένων της Μητροπόλεώς του και όχι μόνον αυτής.

Είναι, όμως δύσκολο, αγαπητοί μου αδελφοί, να σκιαγραφήσει κανείς με πληρότητα, την προσωπικότητα ἐνὸς σημαντικού ἀνθρώπου. Και ἐγὼ το αισθάνομαι έντονα αυτό, γι'αὐτὸ σταματῶ! Πόσα, ἀκόμα, θα μπορούσα να καταθέσω για τον Μακαριστὸ κυρὸ Κοσμά, τον Γέροντά μου! Πράγματι πολλά! Με την ευλογία του νυν Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνού μίλησα σήμερα ἐνώπιόν σας, κυρίως για τα πνευματικὰ χαρίσματα που διέθετε ο αοίδιμος Ποιμενάρχης μας.

Ο Σεβασμιώτατος αναγνώρισε, ἀμα τη ἀφίξει του στον Επισκοπικὸ Θρόνο, την χαρισματικὴ προσωπικότητα του προκατόχου του και θέλησε πάραυτα να τιμήσει, κυρίως όμως, να διατηρήσει την μνήμη του ζωντανή και φλογερή στις καρδιές του ευσεβούς ποιμνίου της Μητροπόλεώς του. Τον ευχαριστούμε ολοψύχως για αυτήν την ευλογία.

Αν, αγαπητοί μου αδελφοί, με κάποιο τρόπο, μπορούσε ο αείμνηστος Κοσμάς να μας μιλήσει ή να μας συμβουλεύσει, τί θα μας ἔλεγε ἀραγε; Πιστεύω ότι θα επέμενε σε τρία ζητήματα. Πρώτον να αγαπάμε την Εκκλησία, δεύτερον να την διακονούμε με ὅλη μας την ψυχὴ και τρίτον και βασικότερον, να σεβόμαστε και να αγαπάμε τον νέο μας Επίσκοπο, με ὅλη μας την δύναμη! Το σύνθημα της Αρχιερατικής του διακονίας ήταν ένα, **«αγάπη και ενότητα»!** Ο μακαριστὸς Μητροπολίτης ήταν ἄνθρωπος της αγάπης, της προσφοράς, της διακονίας, της θυσίας. Με αὐτὰ τα χαρακτηριστικὰ αξίζει να τον θυμόμαστε και να τον μιμούμαστε, ὅσο μπορούμε.

Κάποτε, σε μία ομιλία του, εἶχε πει: «Ένας συνειδητὸς ἀγὼνας ἀσκήσεως για μία πνευματικὴ ζωὴ θα ἀναληφθεῖ και θα διεξάγεται με ἐπιτυχία, όταν συνειδητοποιήσουμε και ξεκαθαρίσουμε ὅτι μέσα μας κρύβουμε θησαυρό, πολύτιμο μαργαρίτη, **την ψυχὴ μας την ἀθάνατη**, ἐνώπιον της ὁποίας ο κόσμος ὅλος εἶναι

μηδαμινός».

Αοίδιμε ποιμενάρχα,

Πορεύσου την οδόν της πραγματικής ζωής, **«οὐκ ἔτι φροντίζων τὰ τῆς ματαιότητος καὶ πολυμόχθου σαρκὸς»**^[10] και εἶθε να ακολουθήσουμε το παράδειγμά σου και να σε συναντήσουμε πλησίον του Κυρίου μας, δίπλα στον Οποῖον, ἤδη, ἀκουσες τον ἑπαινόν, ως πιστὸς οἰκονόμος Αυτοῦ.

Εμεῖς, ἔχουμε υποχρέωση να σε ενθυμούμαστε και να λέμε με πάση αγάπη και εἰλικρίνεια το **«αιωνία η μνήμη»**, διότι πράγματι, η μνήμη σου θα παραμείνει χαραγμένη στις καρδιές μας, εντὸς των οποίων κατέχεις θέση κεντρική!

Αιωνία σου η μνήμη, παμφίλτατε Ποιμενάρχα!

Αιωνία σου η μνήμη ἐπὶ της γῆς, αιωνία σου η δόξα εν τοις ουρανοῖς

[1] Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 14:13. Απόδοση στα νεοελληνικά: «Μακάριοι, ἀπ' ἐδῶ και πέρα, εἶναι οἱ νεκροί, που πεθαίνουν με την πίστη και την κοινωνία τους προς τον Χριστόν. Ναι, πράγματι και ἀλήθεια, εἶναι μακάριοι, λέγει το Πνεῦμα το Ἅγιον. Και πεθαίνουν, για ν' αναπαυθοῦν ἀπὸ τους κόπους τους• τα δε ἐνάρετα ἔργα τους, τους συνοδεύουν σαν θησαυρὸς ἀναφαίρετος μαζί τους, στην ἄλλη ζωή, ως ἀπόδειξη της πίστεώς τους και συνήγορός τους, ἐνώπιον του δικαίου Θεοῦ».

[2] Προς Τιμόθεον Α΄, Γ΄: 2

[3] Βλ. Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 2, 16, PG 35, 425A

[4] Βλ. αναλυτικὰ στο Βενιζέλου Χ. Χριστοφορίδου, Η πνευματικὴ πατρότης, Κατὰ Συμεών τον Νέον Θεολόγον, Εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 1977, σσ. 65 και ἐξῆς.

[5] Κλίμαξ, Αγίου Ἰωάννου Σιναΐτου, Περί Ταπεινοφροσύνης

[6] Βλ. περισσότερα για το θέμα αυτό την βιογραφία του Μακαριστού Μητροπολίτη κυρού Κοσμά, που επιμελήθηκε ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Καλλίνικος Καζαντζής, στο *Ζώσα Φωνή Ζωοποιού Λόγου, Απάνθισμα ομιλιών του Μακαριστού Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κυρού Κοσμα*, Εκδόσεις Βιβλιοπωλείον ΙΜΑΑ «Φάρος Ορθοδοξίας», Μεσολόγγι, σσ. 9-23.

[7] Μάξιμου Ομολογητού, *Περὶ Αγάπης*, α΄

[8] Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος Β΄, *Απολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς*

[9] Μάξιμου Ομολογητού, *Κεφάλαια περὶ Αγάπης*

[10] *Απὸ τὴν Νεκρώσιμο Ακολουθία*

Περισσότερες φωτογραφίες [ΕΔΩ](#)